

# **Mutatie-overzicht erfgoedkaart Heeze-Leende**

## **Vergelijking erfgoedcatalogi van 2011 (Ge-updatet tot 2023) en van september 2026**

---

### **Inleiding**

De erfgoedcatalogus van 2026 is een actualisatie van de ge-update versie uit 2011. Na vaststelling van de kaart in 2011 is deze tot 2023 bijgehouden. Vanaf 2023 heeft er geen update meer plaatsgevonden, omdat in dat jaar is besloten een nieuwe geactualiseerde erfgoedkaart op te stellen.

De actualisatie heeft als belangrijkste doel ontbrekende informatie over cultuurhistorische, historisch-geografische en archeologische waarden op de kaart toe te voegen. De nieuwe opzet, waarbij o.a. landschapselementen, zandpaden, cultuurhistorisch waardevolle bebouwing en attentiezones rondom monumenten zijn toegevoegd, geeft een compleet overzicht van het cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving. De kaart is nu geschikt om in de toekomst te gebruiken als thematische erfgoed laag in het Omgevingsplan.

---

### **Opbouw catalogus**

In de catalogi staat op pagina 3 hoe de catalogus is opgebouwd. Hieronder staan kort samengevat de drie hoofdonderdelen beschreven, die in de catalogi weer zijn onderverdeeld in diverse subcategorieën:

**1. Fysiek landschap (thema's 1 t/m 11)**

Dit onderdeel beschrijft de natuurlijke ontstaansgeschiedenis van het landschap van Heeze-Leende. Hierbij wordt gekeken naar landschappelijke structuren zoals dekzandruggen, beekdalen, heidegebieden en bosgebieden.

**2. Historisch landschap (thema's 12 t/m 31)**

Dit onderdeel laat zien hoe het landschap en de dorpen zich door menselijk gebruik hebben ontwikkeld. Hierin zijn onder meer historische wegen, buurtschappen, landgoederen, ontginningen, religieus erfgoed, industriële ontwikkelingen en historische bebouwing opgenomen.

**3. Archeologisch erfgoed (thema's 32 t/m 40)**

Dit onderdeel heeft betrekking op archeologische waarden en vindplaatsen die zich in de bodem bevinden en informatie geven over de bewoningsgeschiedenis van het gebied.

---

### **Gebruik van de erfgoedkaart**

Alle opgenomen objecten en gebieden hebben een uniek registratienummer. Hierdoor kunnen locaties eenvoudig op de erfgoedkaart worden teruggevonden en geraadpleegd. De kaart maakt het mogelijk om verschillende erfgoedlagen afzonderlijk of in samenhang te bekijken.

De erfgoedcatalogus is zo ingericht dat nieuwe inzichten, onderzoeksresultaten en aanvullende erfgoed informatie eenvoudig kunnen worden toegevoegd (ge-updatet).

---

### **Wat houdt de catalogus en erfgoedkaart in?**

De erfgoedcatalogus en bijbehorende kaart bieden inzicht in de waarden die bepalend zijn voor de identiteit en geschiedenis van Heeze-Leende. Beide vormen een belangrijke onderlegger voor toekomstige ruimtelijke plannen. Het is een vertrekpunt voor het opstellen van beleid en daaraan gekoppelde toetsingscriteria/beschermingsregimes in het Omgevingsplan.

---

### **Wat zijn de belangrijkste wijzingen t.o.v. 2011?**

- Er is 1 thema bijgevoegd, namelijk het thema “grote structuren”. Dat is eenheid 10 en gaat over grote geologische en hydrologische structuren, zoals waterscheidingen en breuken in de ondergrond.
- De oude bomenlijst met daarop cultuurhistorische en monumentale bomen is toegevoegd op de erfgoedkaart. Daarnaast zijn er 4 historische groen-/haagstructuren toegevoegd. Daarnaast zijn er in Heeze 11 bomen, 15 landschapselementen toegevoegd, in Leende 33 bomen en 7 landschapselementen en in Sterksel 6 bomen en de groene laanstructuren uit de tijd van de Maatschappij De Heerlijkheid Sterksel. De wijzigingen staan vermeld in de catalogi onder thema 27 “meubilair”, dit is een restcategorie waarop allerlei “losse” elementen onder zijn vermeld. De restcategorie is door toevoeging van de bomenlijst en nieuwe lijn- en landschapselementen wel aanzienlijk gegroeid t.o.v. 2011.
- De door de provincie aangewezen beschermde cultuurhistorisch waardevolle gebieden en één beschermd cultuurhistorisch complex zijn als (cultuur)historische waardevolle landschappen toegevoegd. Deze categorie bestond in 2011 wel en werd op de CHW beleidskaart aangegeven als cultuurhistorisch waardevol vlak. In 2026 zijn deze gebieden afzonderlijk van elkaar ingetekend met een paarse contour. Deze zogenaamde “ensembles” staan in de catalogus aangeduid met een aparte categorie E.

- Bij cultuurhistorisch waardevolle landschappen zijn drie eenheden toegevoegd, te weten het Beekdal van de Buulder Aa, Sterksel en kern Heeze. Deze gebieden vormen een samenhangend cultuurhistorisch geheel. Deze zogenaamde “ensembles” zijn in bijlage 2 omschreven. Dat waren in 2011 de bijlagen 8.5 en 9.5.
  - Rijksmonumenten; vrijwel ongewijzigd. Geen wezenlijke toevoegingen. Vervallen is rijksmonument 522681 aan de Leenderweg 1 om onbekende reden.
  - Archeologische Rijksmonumenten: Behouden: Groote Heide, Kerkhof, Drooge Meerven en St. Janskapel. Nieuw: opname 502269 bij Kerkhof. Afgefallen: monument 45700 Kattenput.
  - Gemeentelijke monumenten: Sterke uitbreiding. Toegevoegd zijn onder meer Providentia-complex, kapel Providentia, Aloysiusschool, Mariaschool, Renhoek 20-20a, Oude Stationsstraat 3-5, diverse grafmonumenten, grenspalen, wegkruisen en heiligenbeelden. Deze zijn in de periode 2011-2026 aangewezen als gemeentelijk of klein monument.
  - Archeologisch waardevolle gebieden: Nieuwe gebieden: Hoenderboom (raatakkers), Hasselsvennen (raatakkers), Heerstraat (radarpost WOII), Villa Elias, St. Petrus Bandenkerk, Kasteel Heeze en Grafheuvel Enclave Strabrecht
  - Nieuw in 2026: objecten en gebieden met zeer hoge cultuurhistorische waarde.
  - De drie aardkundige gebieden zijn behouden. Nieuw in omschrijving zijn beschermingsregels, kernkwaliteiten en omgevingsplanrichtlijnen.
-